

Tiedemanns nyttige idioter

Redaksjonelt

*Markedsføringen av tobakk finner
nye veier. Til og med Kirkens
Bymisjon lar seg lure*

Når du kommer opp fra den vakre metrostasjonen Gostinij Dvor i St. Petersburg, kan du bli møtt av et par enda vakrere unge kvinner i like miniskjørt og bluser. De smiler innbydende og byr alle unge menn en gratis sigarett av et bestemt merke.

De er betalt for å lokke folk til å prøve deres sigaretter. Formålet er å rekruttere flere røykere. Deres arbeidsgivere har forstått det samme som alle selgere av avhengighetskapende stoffer, det være seg nikotin, kokain, heroin eller alkohol: Gratisprøver lønner seg (1, 2). Dette er nettopp grunnen til at tobakksskadeloven i Norge har et klart forbud mot denne type markedsføring av helseskadelige produkter (3). Tiedemanns Tobaksfabrik har likevel i flere år omgått bestemmelsene og delt ut tobakk til blant andre egne ansatte og kongens gardister (de friskeste av de friske norske unge menn). Firmaet har også puttet rulletobakk i Kirkens Bymisjons juleposer til Oslos fattigste.

Før jul skjedde det noe som liknet på en kampanje regissert av smarte kommunikasjonsrådgivere for å fremme bruken av tobakk: Tiedemann skrev brev til Kirkens bymisjon og opplyste at firmaet dette året dessverre var blitt nektet av Tobakksskaderådet (nå Sosial- og helsedirektoratet, Avdeling tobakk) å putte rulletobakk i juleposene til Oslos fattige. Sannheten er selvfølgelig en annen: At nå hadde Tiedemann bestemt seg for å følge tobakksskadeloven. Brevet havnet kort etter hos Dagbladets redaktør, og dermed brøt det løs. Aviser landet rundt hadde store oppslag med fordømmelse av Tobakksskaderådet og støtte til Kirkens bymisjon. Radio- og fjernsynskanaler fulgte opp med debattprogrammer der Tobakksskaderådet måtte stå til rette for sin hjerteløshet.

Kirkens Bymisjon lot seg bruke i et spill der de kom til å fremme budskapet om at de fattige er annerledes enn oss andre og ikke fortjener å vernes mot tobakksskader. Tiedemann oppnådde at Tobakksskaderådet ble stemplet som fanatisk i en kritisk periode for tobakksprodusentene: Helsedepartementet skal om få måneder avgjøre om ansatte og gjester på norske restauranter skal vernes mot tobakksrøyk. Tiedemann står altså i fare for å miste sin kanskje viktigste markedsføringsarena: Alle de hyggelige røykerne som byr sine «festrøykende» venner på en sigarett over restaurantbordet. Firmaet fikk sine kreftfremkallende produkter assosiert med trøst og kos og ble en alliert med Kirkens Bymisjon, en institusjon med et godt rykte som

en uegennyttig forsvarer av de fattigstes rettigheter. Tiedemann stod sammen med Kirkens bymisjon på barrikadene for de fattigste.

To av våre mest erfarne og joviale politikere, Bjarne Håkon Hanssen og Olav Gunnar Ballo, sistnevnte er også lege, lot seg rive med i kampens hete. De fremstod i VG smilende med favnen full av Tiedemanns verste rulletobakk. Klart de hadde et varmt hjerte, i motsetning til de iskalde byråkratene i Tobakksskaderådet. Litt lenger nede i Karl Johans gate lo aksjeeierne i Tiedemann hele veien til børsen.

Et steinkast fra børsen, utenfor Oslo S, har mange av Oslos fattige stoffmisbrukere med alvorlige helseproblemer sitt tilholdssted. Her møter du ikke lettkledd unge kvinner som vil spandere røyk på deg. Men er du fattig nok og det er jul, kan du risikere å møte Bymisjonens menn og kvinner som vil gi deg et produkt som kan ta livet av deg om du bruker det slik produsenten har tenkt.

*Preben Aavitsland
preben.aavitsland@folkehelsa.no
Tidsskriftet
Postboks 1152 Sentrum
0107 Oslo*

*Preben Aavitsland (f. 1963) er fagredaktør i
Tidsskriftet og har redigert Tidsskriftets
artikkelserie om røyking.*

Litteratur

1. Aavitsland P. Beretningen om varslede mord. Tidsskr Nor Lægeforen 2002; 122: 414.
2. Ringnes A. Avsløringer om tobakksindustrien. Tidsskr Nor Lægeforen 2002; 122: 434.
3. Lov av 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader.